

наша СЛОВА

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 25 (1020) 22 ЧЭРВЕНЯ 2011 г.

Паважаныя гарадзенцы і бацькі будучых першакласнікаў!

З кожным годам пасту́пова павялічваецца колькасць креатыўных беларусаў, якія жадаюць вучыць сваіх дзетак у школе па-беларуску.

Упершыню ў новым стагоддзі даспелі перадумовы і з'явілася рэальная магчымасць стварыць у нашай Гарадні (Ленінскі раён, Дзевятоўка, СШ №32) першы паўнавартасны беларускі клас. Школа №32 стала базавай у Ленінскім раёне для адкрыцця такога класа. Наконт гэтага ёсьць разуменне з боку гарадзенскага аддзела адукацыі, адміністрацыі школы і бацькоў, якія напісалі заявы на навучанне сваіх дзетак па-беларуску. Калі будзе дастаткова заяў у любой іншай школе, то і там можабыць адкрыты беларускі клас. На стаўніца вышыйшай катэгорыі СШ №32 Пармёна Вера Леанідаўна выказала жаданне стаць класным кіраўніком першага беларускага класа.

Шаноўныя гарадзенцы, калі Вашыя родныя, сябры, знаёмыя павядуць у гэтым годзе сваіх дзяцей у першы клас, азнаёміце іх, калі ласка, з магчымасцю вучыць дзяцей на беларускай мове. Па дадзеных аддзела адукацыі гарвыканкама толькі ў Каstryчніцкім раёне Гарадні вучыць сваіх дзяцей па-беларуску жадаюць 70 чалавек. Пры падзеле гэтай лічбы на колькасць школ рэана атрымоўваецца лічба менш, чым 10 чалавек, што стварае дадатковую цяжкасць пры адкрыцці класа. Менавіта таму

у Ленінскім раёне, функцыя зборніка беларускіх вучняў аддадзена СШ №32. Будзе выдатна, калі ты, хто падаў заявы ў іншыя школы, падтрымаюць спрабу стварэння беларускага класа і напішуць заяву ў беларускі клас СШ №32. У гэтым годзе паспяхова скончыла першы беларускі клас у СШ №32 Астроўская Святлана. Заявы ў СШ №32 прымаюцца з 1 чэрвеня ў першы і другі беларускі клас.

У Каstryчніцкім раёне базавая школа будзе вядомая пасля атрымання прамежкавых

Тэлефон сакратара школы №32: 41-31-92(Баярчык Гелена Вацлаваўна).

Звязу чачатковай школы №32: МТС- 787-43-54 (Багдановіч Валяніца Іваноўна)

Прадстаўнік бацькоўскага камітэта па адкрыццю беларускага класа: 70-62-89, пасля 18.00 (Астроўская Аксана)

Тэлефон начальніка аддзела адукацыі гарвыканкамам: 72-05-58 (Блажэй Сяргей Валер'янавіч)

Тэлефоны гарадзенскай абласной арганізацыі ТБМ: Вэлкам - 943-78-09 (Крой Аляксандар Ільіч), МТС-285-93-07 (Буднік Іван Фёдаравіч)

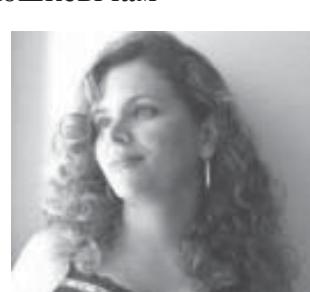
Бразільянка Андрэя Джавана марыць прыехаць у Беларусь і выступіць разам з Вольскім і Вайцюшкевічам

Крыміналіст па адукацыі бразільянка Андрэя Джавана мае даволі незвычайнэ хобі для жыхароў Паўднёвой Амерыкі. Дзяўчына старанна развучвае беларускія песні і пяе іх пад гітару. У “Файсбуку” яна сябруе са шматлікімі беларускімі музыкамі, якія дапамагаюць ёй разумець тэксты. Сядзіць іх Лярон Вольскі, Карэн Карапеян, Піт Паўлаў, Руся, Зміцер Вайцюшкевіч, Юры Паўлоўскі і іншыя.

ISSN 2073-7033

9 772 073 703 003 >

у пошуках беларускай музыки. Так, Андрэя наткнулася на форум, дзе амбяркоўвалі песню “Купалінка”. Там жа была ўзгаданая песня гурту “Харлі” “Купалінчак”. Песня на беларускай мове так спадабалася жыхарцам Бразіліі, што яна адрознілася яе граць на гітары і співаць. А зараз Андрэя мае светлую мару прыехаць у Беларусь.

270 гадоў з дня нараджэння Жана Жылібера

ЖЫЛІБЕР (Gilibert)

Жан Эмануэль (21.06.1741—2.09.1814), вучоны-прыродазнавец, лекар, мысліцель; заснавальнік першай на Беларусі медыцынскай акадэміі ў Гарадні (1775—81). Нарадзіўся ў Францыі непадалёку ад Ліёна. Медыцынскую адукацыю атрымаў ва ўніверсітэце Манпелье і працаўваў прафесарам медыка-ветэрынарнай школы ў Ліёне. У 1775 запрошаны А. Тызенгаўзам для заснавання ў Гарадні медыцынскай школы (акадэміі). Кіраваў Гарадзенскай медыцынскай акадэміяй (1775—81), заснаваў у Гарадні акушэрскую і ветэрынарную школы, клінічны шпіталь, анатамічны тэатр, батанічны сад, уладкаўшы тут багатую навуковую бібліятэку. У акадэміі і школах Ж. выкладаў медыцыну, мінералогію, хімію, батаніку. Напачатку (каstryчнік 1775) у медыцынскай школе было 12 вучняў. У 1778 пры школе створана аддзяленне на 10 вучняў «добра га падзялжання і выдатных здольнасцей», дзе рыхтавалі ўдасканаленых лекараў для гарадоў, і аддзяленне на 20 чалавек для «правінціяльных лекараў і хірургаў» (паводле звестак швейцарскага вучонага I. Бернулі); у аддзяленні «спавідавальнага майстэрства» выкладчыкам была акушэрка з Парыжа. З гэтага часу школа стала называцца акадэміяй. Тут навучаўшы аб прынцыпах класіфікацыі раслін К. Лінэя, Турнэфора і сялян (шляхціцы лічылі

медыцынскую спраўу нешляхетным занятыкам). Ж. быў самастойным мысліцелем і, відаць, падзяляў погляды французскіх асветнікаў і матэрыялісту. Усё гэта не падабалася рэлігійным колам у Вільні, куды ў 1781 была пераведзена медыцынская акадэмія з Гарадні, і дзе на яе аснове створаны медыцынскі факультэт пры Віленскім універсітэце. Езуіты насяцярожана, нават варожа ставіліся да вучонага. Яны перашкаджалі дзейнасці Ж. ў т.зв. анатамічным тэатры, хоць гэта было прынята ў практыцы навучання медыкаў у тагачасных перадавых краінах. Акадэмічная адміністрацыя вымушана была забараніць лекцыі і творы вучонага (нават з універсітэцкай бібліятэкі былі забраны 4-ы і 5-ы томы яго твораў). Справа скончылася ад'ездам у 1783 Ж. на раздзіму.

Ж. напісаў шмат прац па флоры Беларусі, Літвы,

Польшчы, па эпідэміялогіі эн-

дэмічных хвароб у гэтых кра-

інах. У прадмове да сваёй кнігі

«Флора Літвы» (1781) ён раз-

важаў аб прынцыпах класіфи-

кацыі раслін К. Лінэя, Тур-

нэфора і інш. Ж. аддаваў пера-

вагу поглядам Турнэфора, а да Лінэя ставіўся крытычна. Два тэмы гэтаі грунтоўнай працы выйшлі яшчэ ў Гарадні, а наступныя трэ — у Вільні. На той час кніга была навукова абургунтаваным даследаваннем.

Светапогляд Ж. адлюстраваны ва ўсей яго дзейнасці, у т.л. і ў натуралістічных творах. Расліны і жывёльны свет вучоны разглядаў як тварынне прыроды-маці, якая ўсё нараджае. “н адмаўляўся існаванне «жыццёвых духаў», лічыў, што ўсё заключаецца ў прыроднай жыццядзейнасці арганізмаў. У сваіх поглядах Ж. прытрымліваўся стыхійна-матэрыялістичных пазіцый.

Памёр старшыня Менскай абласной арганізацыі ГА “ТБМ імя Ф. Скарыны” Юрый Малаш

17 чэрвеня памёр Юрый Малаш. Сябра Саюза беларускіх пісьменнікаў, кіраўнік Менскай абласной арганізацыі “Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”, сябар рэспубліканскай Рады ТБМ, сябар Сакратарыяту ТБМ, удзельнік многіх мастацкіх выставаў, навуковых конферэнцый... Займаўся даследаваннем народнага мастацтва беларусаў, гісторыяй горада Заслаўе, шмат увагі надаваў спадчыне мастака Язэпа Драздовіча. Юрый Малаш супрацоўнічаў з Міжнародным літаратурна-мастацкім часопісам “Гасцінец” як мастак, але першы нумар так і не пабачыў. Светлая яму памяць.

Малаш Юрый Леанідавіч нарадзіўся 16.01.1957 г. у Менску ў сям'і працоўных.

Скончыў Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт па спецыяльнасці “Гісторыя”. Працаўваў настаўнікам у школах Менска, у архіве. Апошнім часам — старшим навуковым супрацоўнікам ДУ Гістарычна-культурнага музея-запаведніка “Заслаўе”. Аўтар кніг «Патаемнае наўўных

мастакоў Беларусі» (2007), адзін з аўтараў кнігі «Беларускія маляваныя дываны» (2005). Займаўся рукапіснай кнігай, кнігай-мастака (artist-book).

Некаторыя з аўтарскіх кніг захоўваюцца ў Нацыянальныя бібліятэцы Беларусі (“Покліч Рагнеды”, “Дзівосны любок” ды інш.), у Прэзідэнцкай бібліятэцы Беларусі (“Фаліяны Белай Русі”, “Урайскім садзе Алены Кіш”).

БАТАНЧНЫЯ НАЗВЫ НА МОВАХ УСХОДНІХ СЛАВЯН

Батаніка (ад грэц. “батан” – расліна) – раздзел біялогії, які вывучае расліны. “Айцом” батанікчаста лічаць старожытнага ўспеха філософа Гафраста, або Феафраста, які апісаў некаторыя расліны. З’яўленне навуковай батанікі звязана з імем шведскага навукоўца К. Лінэя (XVIII ст.), заснавальніка сучаснай сістэматыкі жывых арганізмаў.

Разгледзім некаторыя назвы раслін на беларускай, рускай і украінскай мовах.

Агрэст / Крыжовник / Агрус (праз літару г выбуховае)
Агурук / Огурец / Огірок
Аер / Аир / Аир, лепеха, шувар
Ажына / Ежевика / Ожина, ужина
Аксаміткі / Бархатцы / Чорнобірвіці
Аміяла / Омелі / Омела
Арабіна, рабіна / Рябіна / Горобіна
Асака / Осока / Осока

Багун / Багульник / Багно
Баршчэунік / Борщевік / Борщівник
Браткі / Анютыны глазкі, фіялка трохцветная / Браткі
Брусніцы / Бруска / Брусиці
Бульба / Картофель / Картопля
Бурак / Свёкла, бурак, буряк / Буряк
Буйны, буякі, дурніцы / Голубіка / Лохіна
Бэз / Сирень / Бузок
Бяроза / Берёза / Береза

Валяр'янін / Валеріана, маун / Валеріана, одолян
Вапнаўка / Качим / Качім
Васілек, валошкі / Васілек / Валошкі
Верас / Вереск / Верес
Вольха / Ольха / Вільха
Вярба / Ива; ива волчниковая, ива остролистная – верба / Верба
Вяргіня / Георгін, георгіна / Жоржін

Гарбуз / Тыква / Гарбуз
Гарлачык / Кувшинка / Латаття
Гарчыца / Горчица / Гірчица
Глог / Боярышник / Глід
Грэчка / Гречиха, гречка / Гречка
Гусыялапка / Манжетка / Манжетка, гусяча лапка, зірочки

Дзераза, плавун / Плаун / Плавун, п’ядич

Дзерашка / Ясменник / Маренка

Дзвіасіл / Девясил / Оман

Дзядкі / Репейник / Реп’яхи

Дзьмухавец / Одуванчик / Кульбаба

Драсён / Горец, спорыш / Горец

Дуброўка / Лапчатка / Перстач

Елка, яліна / Ель / Ялина

Жабіны вочкі, незабудка / Незабудка / Незабудка

Жабнік / Водокрас / Водокрас

Журавіны / Клюква / Журавліна

Жытка / Рожь / Жито

Залозніца / Норичник / Ранник

Званец / Погремок / Погремок

Званочак / Колокольчик / Дзвіночок

Зоркаўка / Звездчатка / Зірончик

Зябер / Пикульник; пикульник красивы – зябра, зябрей / Пікульнік

Зяновец / Ракітник / Ракітник

Кавун / Арбуз / Кавун

Казялец / Лютик / Жовтвець

Каноплі / Конопля / Коноплі

Канюшына / Клевер / Конюшына

Касач / Касатик, касач, ірис / Касатік, ірис

Касцяйніцы / Костяніка / Костяніка

Клубніцы, трускалкі / Клубника / Полуниця

Кмен / Тмин / Кмин

Крапіва / Крапива / Крапіва

Кроп / Укроп / Кріп

Кукуруза / Кукуруза / Кукурудза

Купкоўка / Ежа / Пжака

Ландыш / Ландыш / Конвалія

Лілея / Лілія / Лілія

Лістоўніца / Ліственница / Модрина

Лотаць / Калужница / Калюжница

Лубін / Люпін / Люпін

Моркva / Морковь / Моркva

Мята / Мята / M’ята

Мятліца / Полевица / Мітлиця

Мячэунік, рагоз / Рогоз / Рогіз

Мяшэй / Щетинник / Мишій

Наготкі / Ноготки / Нігтики, нагідкі

Наперстаўка / Наперстянка / Наперстянка

Падбел / Мать-и-мачеха / Мати-и-мачуха, підблі

Падвей / Пушица / Пухівка

Палын, м.р. / Польнъ, ж.р. / Полін, ж.р.

Парэчкі / Смородина / Смородіна

Півона / Піон / Півонія

Піхта / Піхта / Ялиця

Плыўненец / Пузырчатка / Пухирчатка

Пырнік / Пырей / Пірій

Рагулькі / Живоность, шпорник / Жывоіст

Рамон, рамонак / Ромашка / Ромашка, рум’яноч

Ружа / Роза / Троянда

Рэпа / Репа / Ріпа

Святаяннік / Зверобой / Звіробой, заяча крівіца

Сланечнік / Подсолнечник, подсолнух / Соняшник

Свірэпа / Сурепка / Сурепка

Снежнайяднік / Снежножяднік / Сніжножяднік

Стрэлкі / Пастушья сумка / Грицикі, тоболкі

Суніцы / Земляника / Суница

Тытунь / Табак / Тютюн

Таполя / Тополь / Тополя

Торбачнік / Ярутка / Ярутка

Трыпутнік / Подорожник / Подорожник

Фасоля / Фасоль / Квасоля

Хвоя, сасна / Сосна / Сосна

Хмель / Хмель / Хміль

Хрэн / Хрен / Хрін

Цмен / Цмин, кошачья лапка / Цмин

Цыбуля / Лук / Цибуля

Цыкорыя / Цикорий / Цикорий

Чабор / Чабрец, тимьян, богородичная трава / Чебрець

Чарніцы / Черніка / Чорница

Чаромха / Черёмуха / Черемхова

Чарот / Камыш / Очерет

Часнык / Чеснок / Часнік

Шчаўе / Шавель / Шавель

Шышина / Шиповник / Шипшина

Яблыня / Яблоня / Яблуня

Ядловец / Можжевельник / Ялівець, яловець

Ястрабок / Ястребінка / Нечуйвітер

Язвін, язмін / Жасмин / Жасмін

Уладзіслаў ЛУПАКОЎ,
настайднік біялогіі і хіміі.

Не стала Ефрасінні Андрэевай

11 чэрвеня 2011 г. пасля цяжкай і працяглай хваробы (з траўня 2003 года была прыкавана да пасцелі) памерла прафесар, доктар педагогічных навук Ефрасіння Георгіеўна Андрэева, якая шмат гадоў сваій навуковы-выйкладчыцкай дзеяйнасці аддала падуніверсітету імя Максіма Танка.

На нацыянальнасці рускай, нарадзілася ў 1931 г. у Башкіры, у г. Уфа, Е.Г. Андрэева глыбока адчувала наша нацыянальнасць, абараняла нашу нацыянальную мову і культуру. У свой час яна актыўна выступала супраць правядзення ганебнага рэферэндуму і ўядзення двухмоўя ў Беларусь. Адна з першых сядзіб прафесарска-выйкладчыцкага калектыву спадарыня Ефрасіння пачала праводзіць заняткі ў студэнцкай аўдыторыі на беларускай мове. Працууючы ў Міністэрстве адукациі Беларусі, яна горача выступала за выхаванне дзетак у дашкольных, школьніх установах і ВНУ на роднай мове.

У Беларусі жыла з 1958 года, пераехала на радзіму свайго мужа-беларуса Леаніда Міхайлавіча Лыча, прафесара, доктара гістарычных навук. Яна сапраўды была яго другой палавінкай і аднадумкай.

Спадарыня Ефрасіння вывучыла беларускую мову, пазнаёмілася і глыбока спасцігла беларускую культуру і традыцыі народа. Яе жыццё і самаахвярна праца на карысць Беларушчыны вартвяя пераймання для многіх расіян, якім выпала жыць на Беларусі. Яе імя, шчырага чалавека і сапраўднага патрыёта Беларусі, заўсёды будзе ўзгадвацца з удзячнасцю і цеплынёй блізкімі і далёкімі нашчадкамі.

”ПраMова“

ці клуб красамоўства пра сябе

Дэйл Карнегі вылучаў здольнасць прамаўляць, як адзін з найважнейшых фактараў пры дасягненні паспеху ў жыцці. У сваіх кнігах, прыводзячы свой ўласны прыклад, ён раіші хадзіць на курсы альбо ў клуб красамоўства. А дзе ж трэніравацца ў Менску?

Большасці з нас цяжка быць у цэнтры ўвагі і правільна сформуляваць пры гэтым думку, хочацца прымкнуць да наўтупу, ёсць няўпэўненасць, калі прапануеш нешта, няўтульна пачуваешся ў незнаёмым асяроддзі людзей, асабліва, калі яны па статусу вышэйшыя за цябе. Яшчэ больш складана, калі ёсць імкненне размаўляць па-беларуску, але асяроддзе рускамоўнае. Дадаеца таксама праблема з недасканалым ваданнем беларускай мовай.

Можна знайсці курсы красамоўства, яны даюць веды і трэнінгі. Але па часе гэта адносна кароткі прамежак пры тым, што прамоўніцкія якіяў складаюць трэба трэніраваць пастаянна. Магч

Сябры Таварыства беларускай культуры ў Літве на чале са старшынёй Хведарам Нюнькам у сваёй чарговай вандроўцы 21-22 траўня наведалі Калінінградскую вобласць.

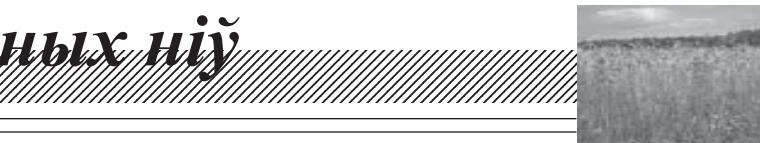
Раніцой, 21 траўня, мы выпраўліся з Вільні і накіраваліся ў бок літоўска-расійскай мяжы. Літоўскую мяжу мы праехалі хутка, а вось на расійской давялося паставаць, хоці і чэргаў вялікіх там не было. Цяжка сказаць, з чым звязана тое, што надзвычай павольна яны праўляюць тых, хто перасякае мяжу.

Першы горад, які мы наведалі, быў Чарняховск. Мы адразу былі "уражаны". Першая думка - вайна скончылася не 65 гадоў назад, а зусім нядыўна. Неахайнай і недагледжанай дарогі, вулачкі, аба-шарпнаны і ў некаторых месцах паўразваленыя дамы. Пасля стала зразумела, што апынулася ў СССР, і мала што змянілася з таго часу, у тым ліку і ў сферы абслугоўвання грамадзян. Нават з цяжкасцю нам удалося знайсці пункт абмену валюты. У Літве, нават у маленькім гарадку, у нас з гэтым праблем не ўзнікла.

Не лепш выглядаюць і дарогі вобласці, па якіх нам даходзілася ездзіць. Відаць зна-камітае выслоўе „Расія: дуракі і дарогі“ так і застанецца вечным.

На ўездзе ў Калінінград нас сустракае старшыня Таварыства беларускай культуры Калінінграда Ігар Шаховіч, які будзе нашым прададніком па Калінінградзе гэтыя два дні нашай вандроўкі. Сам горад быў заснаваны ў 1256 годзе рыцарамі Тэўтонскага ордена.

Першым месцам, якое мы наведалі ў Калінінградзе (гістарычная назва Кёнігсберг) была катэдра, гісторыя якой цесна звязана з жыццём горада. Яна стала чарговым сведкам таго, як у СССР „добра“ захоўвалася гістарычна спадчына. Думаю, Кёнігсберг прададнікам па Калінінградзе з'яўляецца з імем зна-камітага філосафа Канта, які спачывае ля сцен катэдры. Менавіта яму прысвечана значная частка экспазіцый музея, што знаходзіцца ў адной з вежаў катэдры. Першыя залы прысвечаны гісторыи горада, астатаўня - Эмануілу Канту, аўтару ідэі чыстага разуму. Па музеі нам дапамагала вандраваць Лідзія Давыдзенка, якая кора-ценъка нас пазнаёміла з гісторыяй горада, а таксама з біяграфіяй Канта. Калі казаць пра асобу філосафа, найперш трэба адзначыць яго пунктуальнасць. Ін рабіў усё ў адзін і той же час: падымаўся, снедаў, абедаў, ішоў на працу, супра-кау гасцей і клаўся спаць. Як казаў у той час кёнігсбергцы, па ім можна было звяраць гадзіннік. Гэта ніколе не парушаў свайго рэжыму ні на хвіліну. Нават прымаючы гасцей, спаць ішоў а 9 вечара, нягледзячы на тое, што гості яшчэ не жадалі разыходзіцца. Праўда, ён іх не

Як віленскія беларусы ў Калінінград ездзілі

прасю разыходзіцца, а дазва-
лі і надалей сядзець у яго ў-
кватэры, ужо без гаспадара,
які нават у такіх выпадках не
парушаў свайго распарадку

этуту вартую свой горад.

У экспазіцыях музея прадстаўлены экспанаты, якія ў асноўным паказваюць побыт жыхароў даваеннага Кёнігс-
бэрга, што ў асноўным па-
нацыянальнасці быў немцамі.
Мы можам убачыць предметы
побыту, по суд, харчаванне,
лекі, парфумерію і многе
іншае, чым карысталіся даваен-
ных гараджан. Цікавым з'я-
вляе тое, што многія даваен-
ныя фірмы і сёння працуюць
на сусветным рынку і нам
добра вядомыя.

Больш падрабязна з гісторыяй Кёнігсберга мы пазнаёміліся ў музеі "Фрыдлянд-
ская брама", які створаны на
месцы брамы, што некалі вялі-
шы горад, якога зараз няма. Мы
там праглядзелі два відэа-
фільмы, дзе прадстаўлена тра-
гічна гісторыя Кёнігсберга, з
яго храмамі, вуліцамі, дамамі,
кавярнямі, рэстарацыямі, якіх
сёння няма. Адно зіншчы бяз-
літасны час, ішошае - новыя гас-
падары, якія так і не змаглі
стаяць сапраўднымі гаспадарамі
горада, а толькі спрычыніліся
да яго зіншчыні. Самы яскравы
прыклад - у 1967 годзе ўзарвалі каралеўскі палац. На
яго месцы збудавалі высотны
дом, але так сталася, што і да
гэты часу ён стаіць пустым і
не знаходзіцца гаспадар. Ві-
даць, каралеўскі дух гэтага па-
лаца не змог дараваць яго зінш-
чыні і перашкаджае таму, каб
там было нешта ішошае. Магчы-
ма, спадзяеца, што ўладальнік
такі ўсё ж такі зразумеоць сваю
памылку і адновяць зіншчы-
ную веліч былога каралеў-
скага замка.

Музей створаны на
месцы Фрыдляндскіх брамаў,
якія некалі служылі абарон-
чымі ўмацаваннямі і былі про-
пушкамі ў горад. Самы галоўны
экспанат, як зазначаў экспу-
туар, самі брамы, якія да нас
дайшлі аўтэнтычнымі і ніколі не
перабудоўваліся, калі не лі-
чыць некалькіх момантаў: прак-
ладка трамвайных ліней, а
пасля іх ліквідацыя. І так,
практычна ў сваім аўтэнтыч-
ным выглядзе яны пераносяць
нас ў Кёнігсберг, горад са
слаўнымі мінулымі. Мінулі га-
ды, эпохі, змяніліся ўлады,
толькі нязменным застаўся
рыцар над брамай, які і да

горадзе. І наступным пунктам
нашай праграмы было наведа-
нне помніка нашаму славута-
му генію. Ля помніка Скарыны
Ігар Шаховіч прымацаваў бел-
чырвона-белы сцяг. Гісторыя
ж стварэння гэтага помніка
доўгая і трагічная, яна раз-
цягнулася амаль на дзесяцігод-
дзе, пачынаючы з 1995 года,
калі ўзнікла такая ідэя і да 2004
г., калі помнік быў усталяваны.
Так здарылася, што два чалавекі,
якія спрычыніліся да яго
устаноўкі, загінулі. Але дзякую-
чу намаганню калінінград-
скіх беларускіх актывістаў,
передусім Ігара Шаховіча, гэ-
ты помнік быў усталяваны.

Завяршальным этапам
першага дня вандроўкі ў Кёнігс-
бэрг стала сядроўская вя-
чера ў доме спадароў Шахові-
чаў, на якую сабраліся прад-
стаўнікі беларускай дыяспары

ваюць у сябе не толькі рускую
культуру, але і рускую свя-
домасць. Калі б бацькі размаў-
лялі па-беларуску ў сям'і, сітуа-
цыя была б іншай, дзеці па-
чуваюць сябе беларусамі і былі
бязважныя.

За размовай, беларус-
кім песнямі і танцамі, мы нават
і не заўважылі як прабег час.
Ніхто, нягледзячы на познія,
амаль ужо ранішня гадзіны, не
хацеў разыходзіцца. Усім было
прыемна паразмаўляць са сва-
імі братамі беларусамі, падзя-
ліца сваім досведам па захва-
ненні і пропагандзе беларус-
каці і тым, як ті іншыя людзі
пачувае сябе беларусам.

Думаю, кожны хто там

Калінінграда. Трэба аддаць
належнае спадарству Шахові-
чаў, бо бачна, што да вячэры
яны падрыхтаваліся вельмі
сур'ёзна і нас прынялі на вы-
сокім узроўні. Беларускасць
гэтай сям'і адчуваеца прак-
тычна ад уваходных дзвярэй.
На другім паверсе стаіць наш
шматлакутны і адвечны сімвал:
бел-чырвона-белы сцяг.

На вячэру былі запро-
шаны тро музыкі. Прыемным

было тое, што большасць песь-
ні юны выканалі на беларус-
кай мове, між іншымі прапа-
гучалі такія патрыятычныя, як
„Пагоня“ М. Багдановіча,
„Мой родны кут“, „Магутны
Божа“ і інш. Адзін музик быў
украінец, і яму варта аддаць
належнае, бо вельмі пудоўна
выконваў песьні на беларускай

мове. Панавала цалкам беларус-
кая атмасфера, якая спры-
чынілася да таго, што ўсе спра-
бавалі размаўляць на беларус-
кай мове, хоці было бачна, што
некаторым гэта было складана-
рабіць. Але ўсе зразумелі, што
ў гэтым вечару нас аб'яднала Бе-
ларусь, якая ў нас адна. І быць
беларусам без беларускай мовы
немагчыма. Там, дзе гіне мова,
гіне свядомасць. Нават калі
рускамоўны чалавек і лічыць
себе беларусам, але сваёй беларускасці ён ужо не можа пера-
даць рускамоўным дзесяцям, якія з рускай мовай усмокт-

быў, перажывае сустречу са
свайго бацькі ў сям'і, краінай
продкаў, бо для беларуса да-
рагая не толькі зямля, дзе на-
радзіўся ён ці яго бацькі, для
яго яшчэ дарагая тая зямля, на
якой вечным сном спяць яго
бацькі і дзяды. Можна сказаць,
што для гэтага вечара най-
больш падыходзілі слова Яку-
ба Коласа: „Мой родны кут, як
ты мне мілы, забыць цябе не
маю сіл“.

Такія сустречы дапа-
магаюць захоўваць Беларусь
у сэрцах тых, каму яна дарагая.
І хача нас было не шмат, але

тут быў самы пальмірны беларус,
людзь, якіх у сёняшній
Беларусі называюць „нічэсны-
мі“ і дзякуючы якім і пера-
заходзівацца Бацькаўшчына

будуцым пакаленням.

Цэнтральны падзей
другога дня было наведанне
Генеральнага Консульства Лі-
тоўскай Рэспублікі і сустречы
з генеральным консулом, беларусам
па паходжанні, Вацлавам
Станкевічам. Але перад гэтым
мы зрабілі невялікую экспу-
туару па горадзе, пазнаёміліся з
яго архітэктурай, помнікамі...
Наведалі сквер беларус-ра-
сийскай дружбы, у якім прапа-
гучаліся выявы ўсіх беларус-
кіх абласных гародоў з гербамі,
а ў цэнтры плошчы - мапа Бе-
ларусі.

Мы таксама наведалі
самы старажытны храм Кёнігс-
бэрга. Гэта яшчэ адзін з

прикладаў зіншчэння гісторыі
і духу гэтага горада. Яго ця-
перашнія ўладальнікі - пра-
васлаўная царква. Такое стано-
вішча рэчаў харектэрна для
усіх Калінінградскай вобласці.
Але гісторыю пішуць пера-
можцы.

Пішучы пра гэта, вар-
та звярнуць увагу і на іншы
факт, наколькі зрусафікавана
і саветызаваная айканімі Ка-
лінінградскай вобласці. Пры-
шоўшы сюды ў 1945 годзе
рускія прынеслі не толькі новы
парадак, але вырашылі цалкам
зіншчыцу мінула краю, каб
нічога не нагадвала аб бытім,
аб тым, што тут да 1945 года
была іншай дзяржава і жылі
зусім іншыя людзі.

Праўда, належыць ад-
значыць, што апошнім часам
назіраецца тэнденцыя па ад-
наўленні гістарычнай часткі
горада. Але гэта носіць больш
спарадычны і, відаць, толькі
паказальны характар.

У генеральнym консуль-
ствстве Літоўскай Рэспублікі
нас гасціна прыняў генера-
льны консул Вацлаў Станкевіч,
нашчадак славутага роду Стан-
кевічаў, які пакінуў у гісторыі
Беларусі адзін з самых глы-
бокіх слядоў. У нашай размове,
якая прабегла незадаважна, мы
быльш дэталёва пазнаёміліся са
спадаром Вацлавам, колькі
слоў сказали аб сучасных бела-
русікіх проблемах. Спадар
Вацлаў зазначыў, што на гэтай
пасадзе ён не вельмі можа дапа-
магаць беларусам і займацца
беларускімі праблемамі, па-
колькі тут ён прападаўляе Лі-
тоўскую Рэспубліку і павінен
сябе рэпрэзентаваць чалавекам
гэтай краіны. Але самае галоў-
нае, што ў душы ён перажы-
вае за Беларусь і з'яўляеца яе
пальмірным патрыётам.

Вяртаючыся ў Вільню,
мы заехалі ў Ніду, дзе нашым
гідам быў наш кіроўца спадар
Васіль Акуневіч. І нам пака-
зашу курортны пасёлак, мора, а
таксама завёз нас на дзуну, на
якой знаходзіцца сонечны га-
дзіннік. Глыбокай ноччу, стом-
ленымі, але задаволенымі ван-
дроўкай мы вярталіся ў Ві-
льню.

У кожнага былі свае
думкі, свае перажыванні і ў-
ражанні ад вандроўкі і ўбачанага.
Але ўсе былі задаволенымі, што
беларусаў можна сустрэць
пайсюль, і што яны за-
жды шчырыя, адкрытыя, гас-
цінныя, а самае галоўнае – не
залежна ад абставінаў захоў-
вацца ў сэрцах беларусаў.
І тады самыя яркія праклад-
кі, гэта сям'я Шаховічаў. І Ігар, і Ната-
лія гавораць па-беларуску. Іх дзеци не толькі
гавораць на гэтай мове, але з'яўляюцца пальмірными
патрыётамі беларускай Беларусі з яе гісторы-
яй, дзеяньі і надзеі на ўвас-
кашэнне, а, значыць, пераза-
хаваюць і передададуць Бела-
rusь будучым пакаленням.

Там дзе мова, там жыве
Беларусь.